

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: एसआरव्ही-२०१७/प्र.क्र.४१५/कार्यासन १२
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
तारीख : ०९ एप्रिल, २०१८

वाचा :- महाराष्ट्र शासकीय कर्मचाऱ्यांचे बदल्यांचे विनियमन आणि शासकीय कर्तव्ये पार पाडताना होणाऱ्या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम, २००५

प्रस्तावना :-

संदर्भाधीन बदली अधिनियम, २००५ नुसार शासकीय अधिकारी/कर्मचारी यांची एका पदावरील कामकाजाचा ३ वर्षांचा सामान्य कालावधी पूर्ण झाल्यानंतर संबंधितांची सर्वसाधारण बदली करण्यात येते. बदली संदर्भात नागरी सेवा मंडळाच्या शिफारशीवर बदली प्राधिकाऱ्याच्या मान्यतेने पदस्थापनेचे आदेश निर्गमित करण्यात येतात. तथापि, या प्रक्रियेत संबंधित बदलीपात्र कर्मचाऱ्याची वैयक्तिक पसंती/अडचण विचारात घेतली जात नाही. परिणामी, बदलीनंतर कोणत्या ठिकाणी पदस्थापना मिळेल याबाबत बदलीचे आदेश प्राप्त होईपर्यंत संबंधित कर्मचारी पूर्णतः अनभिज्ञ राहतो. सबब, सदर प्रक्रिया अधिक पारदर्शक करणे व या प्रक्रियेत बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांना सहभागी करून घेणे, या उद्देशाने नागरी सेवा मंडळाने पदस्थापनेसंदर्भात शिफारशी करतांना समुपदेशनाने कार्यवाही करण्याकरीता मार्गदर्शक तत्वे लागू करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

विचारांती या शासन निर्णयाद्वारे समुपदेशनाद्वारे बदलीचे धोरण खालील प्रमाणे निश्चित करण्यात येत आहे.

१. समुपदेशनाद्वारे बदलीसाठी पात्र शासकीय अधिकारी / कर्मचारी :-

मंत्रालयीन संवर्ग व राज्य शासकीय गट-अ मधील अधिकारी वगळून राज्य शासकीय गट-ब मधील अधिकारी, तसेच गट-क व गट-ड मधील कर्मचारी यांना समुपदेशनाद्वारे बदलीचे धोरण लागू होईल.

- बदली अधिनियम २००५ मधून पोलीस दलातील कर्मचाऱ्यांना वगळण्यात आले असल्यामुळे या कर्मचाऱ्यांना समुपदेशनाद्वारे बदलीचे धोरण लागू होणार नाही.

२. समुपदेशनाद्वारे होणाऱ्या बदल्या :-

- **सर्वसाधारण बदल्या** - प्रतिवर्षी बदली अधिनियमानुसार एप्रिल/मे महिन्यामध्ये सेवाचा पदावधी पूर्ण केलेल्या शासकीय अधिकारी/कर्मचारी यांच्या सर्वसाधारण बदल्या या समुपदेशनाच्या धोरणानुसार करण्यात येतील.
- **मुदतपूर्व व मध्यावधी बदल्या** - मुदतपूर्व व मध्यावधी बदल्या या प्रामुख्याने प्रशासनाची निकड किंवा कर्मचाऱ्यांकडून प्राप्त विनंती अर्ज या कारणास्तव वर्षभर चालू राहणारी प्रक्रिया आहे.

तसेच अशा स्वरूपाच्या बदल्या करतांना प्रशासनाची निकड ही एखादे ठराविक रिक्त पद भरणे अशा स्वरूपाचीच असल्यामुळे अशा बदलीसाठी समुदेशनाची आवश्यकता राहत नाही. त्याचप्रमाणे कर्मचाऱ्याची विनंती बदलीसाठीची मागणी ही एखाद्या ठराविक ठिकाणी बदलीसाठी असल्यामुळे सदर ठिकाणी पद रिक्त असेल तरच संबंधित अर्जाचा विचार करता येतो अन्यथा विनंती अर्ज विचारात घेता येऊ शकत नाही. त्यामुळे अशा बदलीसाठी समुदेशनाची आवश्यकता राहत नाही. **सबब, मुदतपूर्व व मध्यावधी बदल्या या समुदेशनाच्या धोरणानुसार करण्यात येणार नाहीत.**

३. समुदेशनाद्वारे सर्वसाधारण बदल्यांबाबतचे धोरण :-

गट	समुदेशनाद्वारे बदलीची कार्यपध्दत	परिशिष्ट
शासकीय कर्मचारी		
गट-क	समुदेशनाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार नागरी सेवा मंडळामार्फत शिफारशी करण्यात येऊन सदर प्रस्तावास बदली प्राधिकाऱ्याची मान्यता घेऊन बदली करण्यात येईल.	१
गट-ड	बदली अधिनियमातील तरतूदीनुसार गट- ड मधील कर्मचाऱ्यांचा सर्वसाधारण बदलीचा कालावधी निश्चित केलेला नाही. गट-ड च्या कर्मचाऱ्यांची प्रशासनाच्या सोयीसाठी, कर्मचाऱ्यांच्या विनंतीनुसार किंवा कर्मचाऱ्यांच्या कामातील गैरव्यवहार इ. कारणामुळे अपवादात्मक परिस्थितीत बदली करण्यात येते. त्यामुळे अशा प्रकारे गट- ड मधील एखाद्या कर्मचाऱ्याची एखाद्या प्रसंगी होणाऱ्या बदलीसाठी समुदेशनाची मार्गदर्शक तत्वानुसार संपूर्ण प्रक्रिया अवलंबण्याऐवजी, अशा वेळी संबंधित गट- ड मधील कर्मचाऱ्याशी नागरी सेवा मंडळाने समोरासमोर (One to One) समुदेशनाद्वारे बदलीची शिफारस बदली प्राधिकाऱ्यास करावी.	२
शासकीय अधिकारी		
गट-ब	समुदेशनाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार नागरी सेवा मंडळामार्फत शिफारशी करण्यात येऊन सदर प्रस्तावास बदली प्राधिकाऱ्याची मान्यता घेऊन बदली करण्यात येईल.	३

सदर शासन निर्णयाची अंमलबजावणी या शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून करण्यात यावी. त्यानुसार सन २०१८ सालातील सर्वसाधारण बदल्या सदर शासन निर्णयात नमूद केलेल्या समुदेशनाद्वारे बदलीच्या धोरणानुसार करण्यात याव्यात.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०४०९१२५१४८६५०७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(गीता कुलकर्णी)

उप सचिव (सेवा), महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव,
३. सर्व मा.मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
४. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/ विधानसभा, विधानभवन, मुंबई
५. सर्व मा.संसद सदस्य, / मा.विधानमंडळ सदस्य, महाराष्ट्र राज्य,
६. मा.मुख्य सचिव,
७. सर्व मंत्रालयीन विभागांचे अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव,
८. सर्व मंत्रालयीन विभाग (आस्थापना),
त्यांनी हे आदेश सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणावे.
९. *प्रबंधक, मूळ शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई,
- १०.*प्रबंधक, अपील शाखा, उच्च न्यायालय, मुंबई,
- ११.*प्रबंधक, लोक आयुक्त व उपलोक आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
- १२.*सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
- १३.*सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय (विधानसभा), मुंबई,
- १४.*सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय (विधान परिषद), मुंबई,
- १५.*राज्य निवडणूक आयुक्त, राज्य निवडणूक आयोग, नवीन प्रशासकीय भवन, मुंबई.
- १६.*सचिव, राज्य माहिती आयोग, नवीन प्रशासकीय भवन, मुंबई,
- १७.*महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई.
१८. *महालेखापाल, महाराष्ट्र - १ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई,
- १९.*महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, नागपूर,
- २०.*महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, नागपूर,
- २१.महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मुंबई (प्रसिध्दीकरिता ५ प्रती)

- २२.ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय ग्रंथालय, सहावा मजला,
विधान भवन, मुंबई ४०० ०३२ (१० प्रती)
- २३.अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- २४.निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
- २५.मुख्य लेखापरीक्षक (निवासी लेखे), कोंकण भवन, नवी मुंबई,
- २६.सर्व विभागीय आयुक्त
- २७.सर्व जिल्हाधिकारी
२८. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
- २९.सर्व मंत्रालयीन विभागाच्या नियंत्रणाखालील सर्व विभाग प्रमुख,
- ३०.*सर्व अधिकारी/कर्मचाऱ्यांची मान्यता प्राप्त संघटना,
(कार्यासन-१६ अ, सामान्य प्रशासन विभागामार्फत)
- ३१.सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने,
- ३२.निवड नस्ती.

*पत्राने

परिशिष्ट- १

समुपदेशनाद्वारे गट-क मधील कर्मचाऱ्यांच्या बदलीबाबतची मार्गदर्शक तत्त्वे

(अ) समुपदेशनाद्वारे बदली प्रकियेचे टप्पे :-

टप्पा क्र. १ : बदली प्राधिकारी कार्यालयाने आवश्यक माहिती प्रसिध्द करणे :-

प्रतिवर्षी मार्च महिन्यामध्ये बदली प्राधिकारी कार्यालयाने खालील याद्या प्रसिध्द करण्याची दक्षता घ्यावी.

१) **रिक्त पदांची यादी प्रसिध्द करणे :** प्रत्येक संवर्गातील प्रत्यक्ष रिक्त पदे व त्या दिनदर्शिका (Calendar Year) वर्षातील मे महिन्या अखेरपर्यंत रिक्त होणारी संभाव्य पदे (सर्वसाधारण बदल्यांमुळे रिक्त होणारी पदे, सेवानिवृत्ती, प्रतिनियुक्ती, राजीनामा, पदोन्नती इ. कारणांमुळे रिक्त होणारी पदे) विचारात घेऊन एकूण रिक्त पदांची यादी प्रसिध्द करावी.

२) **बदलीस पात्र कर्मचाऱ्यांची यादी प्रसिध्द करणे:** “शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या बदल्यांचे विनियमन करण्यासाठी आणि शासकीय कर्तव्ये पार पाडताना होणाऱ्या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम, २००५” मधील कलम ३ (१) नुसार संबंधित पदावर असण्याचा ३ वर्षांचा सामान्य कालावधी प्रतिवर्षी दि. ३१ मे, रोजी पूर्ण केलेल्या कर्मचाऱ्यास बदलीस पात्र कर्मचारी समजण्यात यावे. अशा बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांची, सध्याच्या पदस्थापनेच्या ठिकाणी केलेल्या सेवेच्या कालावधीच्या ज्येष्ठतेनुसार यादी तयार करावी. त्यानंतर सदर यादीतील, संबंधित संवर्गातील कार्यरत पदांच्या ३० % च्या मर्यादेत, बदलीस पात्र ठरणाऱ्या कर्मचाऱ्यांचीच ज्येष्ठतेनुसार यादी प्रसिध्द करावी. मात्र दोन किंवा अधिक कर्मचाऱ्यांचा सदर कालावधी समान असल्यास (सध्याच्या पदावरील सेवा कालावधी) अशा वेळी संबंधित कर्मचाऱ्यांचा शासकीय सेवेतील एकूण कालावधी विचारात घेऊन ज्या कर्मचाऱ्यांची सर्वाधिक शासकीय सेवा झाली असेल असा कर्मचारी सर्वात ज्येष्ठ राहिल. यानुसार बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांची ज्येष्ठतानिहाय यादी करावी.

३) **बदलीस पात्र कर्मचाऱ्यांच्या यादीचे विभाजन करून अवघड क्षेत्रातील बदली पात्र व बिगर अवघड क्षेत्रातील बदली पात्र कर्मचाऱ्यांच्या दोन स्वतंत्र यादया प्रसिध्द करणे :** सर्वसाधारण बदलीस पात्र कर्मचाऱ्यांची यादी प्रसिध्द केल्यानंतर सदर यादीमधून अवघड क्षेत्रातील कार्यरत असणाऱ्या व बदलीस पात्र असणाऱ्या कर्मचारी यांची स्वतंत्र यादी प्रसिध्द करावी व त्यानंतर बिगर अवघड क्षेत्रातील म्हणजेच अवघड क्षेत्र वगळून उर्वरित क्षेत्रात कार्यरत असणाऱ्या व बदलीस पात्र असणाऱ्या कर्मचाऱ्यांची स्वतंत्र यादी प्रसिध्द करावी.

टिप - अवघड क्षेत्र म्हणजे शासनाने वेळोवेळी घोषित केलेले राज्यातील आदिवासी व नक्षलग्रस्त क्षेत्र तसेच, सर्व विभागीय आयुक्त यांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील जिल्ह्यातील दळणवळणाच्या दृष्टीकोनातून दुर्गम व डोंगराळ भाग म्हणून घोषित केलेले क्षेत्र.

टप्पा क्र. २ : बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांनी प्रतिवर्षी १५ एप्रिलपर्यंत बदली प्राधिकारी कार्यालयास सादर करावयाची माहिती :-

बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांनी खालील मुद्द्यांबाबतची माहिती, सोबत जोडलेल्या विवरणपत्र- १ मध्ये भरून ती बदली प्राधिकारी कार्यालयास एप्रिल अखेर पर्यंत सादर करावी.

- बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांनी त्यांच्या पसंतीच्या ठिकाणी पदस्थापना मिळावी यासाठी कमाल १० ठिकाणांचा पसंतीक्रम सादर करावा. (कर्मचाऱ्यांनी पसंतीक्रम न दिल्यास प्रशासनाच्या सोईनुसार त्यांची बदलीने पदस्थापना करण्यात येईल.) तसेच सदर पसंतीक्रमामध्ये किमान २ विकल्प अवघडक्षेत्रातील नमूद करण्यात यावेत.
- बदलीपात्र कर्मचारी सध्या अवघड क्षेत्रात की बिगर अवघड क्षेत्रात कार्यरत आहेत याबाबतची माहिती सादर करणे.
- बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांनी एकूण शासकीय सेवा कालावधीत यापूर्वी कोणकोणत्या ठिकाणी काम केले आहे याबाबतचा तपशील सादर करावा.
- बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांनी सोबत जोडलेल्या विवरणपत्र-२ मध्ये नमूद केलेल्या प्राधान्य क्रमांक १ ते ७ पैकी ते कोणत्या प्राधान्य क्रमांकात अंतर्भूत होतात, याबाबतची माहिती पुराव्यासह सादर करावी.

टप्पा क्र. ३ : बदली प्राधिकारी कार्यालयाने टप्पा क्रमांक १ व २ येथील माहितीचे एकत्रिकरण करून नागरी सेवा मंडळास सादर करावयाच्या याद्या.

उपरोक्त प्राधान्यक्रमांच्या अनुक्रमांकानुसार कर्मचाऱ्यांची त्या त्या प्राधान्यक्रमातील ज्येष्ठतेनुसार यादी तयार करून त्यासमोर त्यांच्या पसंतीक्रमाची व यापूर्वी केलेल्या सेवा ठिकाणांची माहिती दर्शविणारी यादी.

टप्पा क्र. ४ : समुपदेशनाद्वारे बदलीपूर्वी नागरी सेवा मंडळाने विचारात घ्यावयाचे मुद्दे :-

“शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या बदल्यांचे विनियमन करण्यासाठी आणि शासकीय कर्तव्ये पार पाडताना होणाऱ्या विलंबास प्रतिबंध अधिनियम, २००५” (सन २००६ चा अधिनियम क्र. २१) विचारात घेऊन त्यानुसार बदल्या करताना खालील बाबींची दक्षता घेण्यात यावी.

- १) बदल्या एकाच सेवाज्येष्ठता यादीमधील कर्मचाऱ्यांमधून करावयाच्या आहेत.
- २) बदल्या ज्या स्तरावर सेवाज्येष्ठता यादी ठेवण्यात येते त्याच स्तरावर करण्यात याव्यात.
- ३) सर्वसाधारण बदल्या करताना बदल्यांच्या कायद्यांच्या तरतूदींचा भंग करण्यात येऊ नये.
- ४) सर्व विभागातील रिक्त पदे समप्रमाणात भरावीत तसेच अवघड क्षेत्रातील रिक्त पदे प्राथम्याने भरावीत.
- ५) एकूण रिक्त पदांची यादी, बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांचा पसंतीक्रम, बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांनी यापूर्वी कोणकोणत्या ठिकाणी शासकीय सेवा केली आहे, बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांचा प्राधान्यक्रम इत्यादी बाबी.
- ६) ज्या कर्मचाऱ्यांचे दि. ३१ मे पासून सेवानिवृत्तीस १ वर्षे शिल्लक आहे अशा कर्मचाऱ्यांची प्रशासकीय बदली करण्यात येऊ नये, तथापि संबंधित कर्मचारी सेवानिवृत्तीस १ वर्षापेक्षा कमी कालावधी शिल्लक असताना सर्वसाधारण बदलीस पात्र असल्यास व त्याने त्याच्या पसंतीच्या ठिकाणी बदली मागितली असल्यास त्यास प्राधान्य देण्यात यावे.

- ७) कर्मचारी एखाद्या विशिष्ट कामासाठी आवश्यक ती तांत्रिक अर्हता प्राप्त करित असेल व त्या पदासाठी योग्य असा बदली कर्मचारी तात्काळ उपलब्ध नसेल तेव्हा कमाल एक वर्षाकरिता पदावधी वाढविता येईल किंवा एखादा कर्मचारी एखादा प्रकल्पावर काम करित असेल व तो प्रकल्प पूर्णतेच्या शेवटच्या टप्प्यात असेल आणि त्याला तेथून काढून घेतल्यास प्रकल्प वेळेत पूर्ण होण्याचे धोक्यात येणार असेल तेव्हा कमाल एक वर्षापर्यंत पदावधी वाढविता येईल.
- ८) अवघड क्षेत्रातील बदलीपात्र कर्मचार्याने, त्याची बदलीच्या ठिकाणाहून बदली न करण्याची विनंती केल्यास संबंधित कर्मचार्याची त्या ठिकाणाहून बदली न करता कार्यरत पदावर त्यांना मुदतवाढ देण्यात यावी. मात्र, मुदतवाढ देण्यापूर्वी संबंधित कर्मचार्याने त्या ठिकाणी समाधानकारक काम केले असून त्याच्या कामाबाबत कोणतीही तक्रार नाही, याची खात्री बदली प्राधिकरणाने करणे आवश्यक राहिल. अशी मुदतवाढ जास्तीतजास्त ५ वर्षांच्या सेवा कालावधीपर्यंत राहिल. ५ वर्षांपेक्षा अधिक सेवाकालावधी होत असल्यास संबंधित कर्मचार्यांची ज्या पदावर कार्यरत आहे, त्या पदावरून पुढील सर्वसाधारण बदल्यांच्या वेळी बदली करण्यात यावी.

टप्पा क्र. ५ : समुपदेशनाद्वारे बदलीसंदर्भात नागरी सेवा मंडळाने अनुसरावयाची कार्यपध्दती :-

टप्पा क्र. ४ मधील मुद्दे विचारात घेऊन नागरी सेवा मंडळाने खालील नमूद कार्यपध्दतीनुसार बदलीसंदर्भातील शिफारशी सादर कराव्यात.

- I. अवघड क्षेत्रात कार्यरत असणाऱ्या व बदलीस पात्र असणाऱ्या कर्मचार्यांची प्रसिध्द केलेली यादी प्रथम विचारात घेऊन सदर यादीतील कर्मचार्यांची विवरणपत्र-२ मध्ये नमूद केलेल्या प्राधान्यक्रमानुसार बदलीद्वारे पदस्थापनेबाबत शिफारस करावी.
- II. बिगर अवघड क्षेत्रात कार्यरत असणाऱ्या व बदलीस पात्र असणाऱ्या कर्मचारी यांची प्रसिध्द केलेली यादी विचारात घेऊन सदर यादीतील कर्मचार्यांची विवरणपत्र-२ मध्ये नमूद केलेल्या प्राधान्यक्रमानुसार बदलीद्वारे पदस्थापनेबाबत शिफारस करावी.

टिप : अवघड क्षेत्रातील बदलीपात्र कर्मचार्यांची विवरणपत्र-२ मधील प्राधान्यक्रमानुसार प्रथम बदलीच्या पदस्थापनेबाबत शिफारस केल्यानंतर, शिल्लक राहणा-या एकूण रिक्त पदांवर बिगर कठीण भागातील बदलीस पात्र असणाऱ्या कर्मचार्यांची विवरणपत्र-२ मधील प्राधान्यक्रमानुसार त्यांचा पसंतीक्रम व ज्येष्ठता विचारात घेऊन बदलीच्या पदस्थापनेसाठी शिफारस करावी.

- III. उपरोक्त I व II येथील विहित केलेल्या प्राधान्यक्रमानुसार बदल्यांसाठीची शिफारस करण्याची प्रक्रिया पूर्ण करण्यात यावी. सदर शिफारशी करतांना खालीलप्रमाणे दक्षता घ्यावी.
  - बदलीपात्र कर्मचारी यानी पसंतीक्रम दिला नसल्यास अशा प्रकरणी नागरी सेवा मंडळाने विकल्पाच्या पलीकडे, प्रशासनाची रिक्त पदे भरण्याची निकड लक्षात घेऊन पदस्थापनेबाबत शिफारस करावी.
  - संबंधित कर्मचार्याचा ज्येष्ठतेनुसार त्याच्याकडून प्राप्त विकल्प/पसंती विचारात घेऊन रिक्त पदांच्या उपलब्धतेनुसार कर्मचार्यास केवळ कार्यालय न देता संबंधित कार्यालयातील पदावर पदस्थापना दर्शवावी.

- नागरी सेवा मंडळाच्या अध्यक्ष व सदस्यांच्या उपस्थितीची नोंद अभिलेखामध्ये घेण्यात यावी.
- IV. नागरी सेवा मंडळाने समुपदेशनाव्दारे बदलीची शिफारस करतांना कर्मचाऱ्यांचा पसंतीक्रम, प्राधान्यक्रम व यापूर्वी कोणकोणत्या ठिकाणी सेवा केली या बाबी विचारात घेतांना प्रशासनाची निकडदेखील विचारात घेणे आवश्यक असल्याने सर्वानाच पसंतीक्रमाच्या ठिकाणीच बदली करणे शक्य होणार नाही.
- V. नागरी सेवा मंडळाच्या शिफारशी बदली प्राधिकाऱ्यास सादर करणे :- उपरोक्त प्रक्रिया पार पाडल्यानंतर नागरी सेवा मंडळाचे अध्यक्ष यांनी त्यांच्या शिफारशी बदली प्राधिकाऱ्यास दोन दिवसात सादर कराव्यात. सादरची कार्यवाही दि. १५ मे च्या आत कोणत्याही परिस्थितीत पूर्ण करावयाची आहे. तसेच कोणत्याही परिस्थितीत दि. २० मे पर्यंत शिफारशी बदली प्राधिकाऱ्यास सादर करावयाच्या आहेत. जेणेकरून बदली प्राधिकाऱ्यास नागरी सेवा मंडळाच्या शिफारशी विचारात घेऊन संबंधित कर्मचाऱ्यांच्या बदल्यांबाबत अंतिम निर्णय घेणे व बदलीबाबतचे आदेश दि. ३१ मे पर्यंत निर्गमित करणे शक्य होईल.
- VI. शिफारशी सादर करावयाचा नमुना :- नागरी सेवा मंडळाने खालील विहित नमुन्यानुसार शिफारशी बदली प्राधिकारी यांचे मान्यतेस्तव सादर कराव्यात.

प्राधान्य क्रमानुसार कार्यवाहीचे टप्पे	अ. क्र.	प्राधान्यक्रमातील कर्मचाऱ्यांची ज्येष्ठतेनुसार यादी	संबंधित कर्मचाऱ्यांचा पसंतीक्रम (एकूण १० रकाने बनविणे)	पसंतीक्रमानुसार पद रिक्तते बाबतची + यापूर्वी काम केलेल्या ठिकाणांबाबतची विभागाने दिलेली माहिती	नागरी सेवा मंडळाची शिफारस
अवघड क्षेत्रातील बदलीपात्र कर्मचारी					
कर्मचारी स्वतः अपंग आहे		श्री. -----		पसंतीक्रमामधील क्र. - येथील पद/पदे रिक्त आहेत. तसेच संबंधिताने -- -, --- व --- या ठिकाणी यापूर्वी काम केले आहे.	विभागाची माहिती पाहता, पसंतीक्रम क्र.--येथील रिक्त पदी पदस्थापना देण्याबाबत शिफारस करण्यात येत आहे.
		श्री. -----			
		श्रीम. -----			
असक्षम शब्दात अंतर्भूत पाल्याचे पालक असलेले कर्मचारी					
कर्मचारी स्वतः शासनाने					

नमूद केलेल्या आजाराने त्रस्त आहेत.								
महिला कर्मचारी विधवा / परितक्त्या आहेत.								
पती-पत्नी एकत्रिकरण								
कर्मचाऱ्यावर अवलंबून कुटुंबिय शासनाने नमूद केलेल्या आजाराने त्रस्त आहेत.								
उपरोक्त प्राधान्य क्रमांक १ ते ६ मध्ये अंतर्भूत न होणारे कर्मचारी							१० पसंतीक्रमापैकी एकही पद रिक्त नाही. तसेच संबंधिताने ---, --- व --- या ठिकाणी यापूर्वी काम केले आहे.	विभागाची माहिती पाहता, प्रशासनाच्या कामाच्या निकडी नुसार-- या रिक्त पदी पदस्थापना देण्याबाबत शिफारस करण्यात येत आहे.
बिगर अवघड क्षेत्रातील बदलीपात्र कर्मचारी								
वरीलप्रमाणे सर्व कार्यपध्दतीचा अवलंब करून बिगर अवघड क्षेत्रातील बदली पात्र कर्मचाऱ्यांच्या बदली संदर्भात शिफारशी करण्यात याव्यात.								

VII. **बदली प्राधिकारी यांनी करावयाची कार्यवाही :-** बदली प्राधिकारी यांनी नागरी सेवा मंडळाच्या शिफारशी प्राप्त झाल्यानंतर जास्तीत जास्त दहा दिवसात प्रस्तावास मान्यता द्यावी.

VIII. **बदली प्राधिकारी यांनी घ्यावयाची दक्षता :-** नागरी सेवा मंडळाने समुपदेशनाच्या मार्गदर्शक तत्वांचा अवलंब करून त्याद्वारे प्रशासकीय कामकाजाची निकड व कर्मचाऱ्यांची सोय या बाबी विचारात घेऊन, सर्व बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांच्या पदस्थापनेबाबतच्या शिफारशी मान्यतेस्तव सादर केलेल्या

असल्याने, सदर शिफारशीमधील नमूद पदस्थापनेच्या ठिकाणामध्ये कोणत्याही स्वरूपाचा बदल करावयाचा असल्यास सदर बदल कोणत्या प्रशासकीय कारणास्तव करण्यात येत आहे याचे ठोस कारण हे लेखी स्वरूपात स्वाक्षरीपूर्वी नमूद करणे आवश्यक राहिल. तसेच बदलीने पदस्थापनेचे आदेश कोणत्याही परिस्थितीत दि. ३१ मे पर्यंत निर्गमित होतील याची दक्षता घ्यावी.

(ब) समुपदेशनाद्वारे सर्वसाधारण बदल्याबाबतचे वेळापत्रक :-

कार्यवाहीचे टप्पे	कालावधी
यादी प्रसिध्द करणे	मार्च अखेरपर्यंत
अधिकार्यांचे पसंतीक्रम मागविणे	१ ते १५ एप्रिल पर्यंत
समुपदेशन संदर्भातील मार्गदर्शक तत्वानुसार बदलीसाठी नागरी सेवा मंडळाची बैठक आयोजित करून शिफारशीचा प्रस्ताव तयार करणे	१६ एप्रिल ते १५ मे पर्यंत
बदली प्राधिकारी यांना नागरी सेवा मंडळाच्या शिफारशी पाठविणे	शिफारशी तयार झाल्यानंतर दोन दिवसात बदली प्राधिकारी यांना सादर कराव्यात मात्र उशीरात उशीरा दि. २० मे पर्यंत सदर कार्यवाही पूर्ण करावी.
बदली प्राधिकारी यांचे मान्यतेने बदली आदेश निर्गमित करणे	नागरी सेवा मंडळाच्या शिफारशी प्राप्त झाल्यानंतर त्या तारखेपासून १० दिवसांत बदली प्राधिकारी यांची मान्यता घेणे व आदेश निर्गमित करणे. कोणत्याही परिस्थितीत दि. ३१ मे पर्यंत सदर कार्यवाही पूर्ण करावी.

(क) समुपदेशनाद्वारे बदली संदर्भातील इतर धोरणात्मक बाबी :-

१) मूळ जागेवर पुन्हा बदलीस प्रतिबंध :-

प्रशासकीय किंवा विनंती बदल्या करताना कर्मचार्याने अगोदर ज्या जागी सेवा केली असेल त्या मूळ जागेवर शक्यतो बदली देण्यात येऊ नये. मात्र ही अट एकाकी पदास लागू राहणार नाही.

२) कार्यमुक्तीचे आदेश :-

बदलीने पदस्थापनेचे आदेश निर्गमित करताना त्यात कार्यमुक्तीचा दिनांक नमूद करण्यात यावा. कार्यमुक्तीच्या दिनांकानंतर ते बदली होण्यापूर्वी ज्या ठिकाणी कार्यरत होते त्या ठिकाणावरून त्यांचे वेतन अथवा कोणतीही देयके अदा करू नयेत. बदलीनंतर संबंधित कर्मचारी बदलीच्या ठिकाणी रुजू होत नसेल तर अशा कर्मचार्याविरुद्ध सक्षम प्राधिकारी यांनी नियमानुसार शिस्तभंगाची कारवाई करावी.

३) कर्मचार्याने बदली प्रक्रियेत दबाव आणण्यास प्रतिबंध :-

बदली ही संपूर्णपणे प्रशासकीय स्वरूपाची बाब असल्यामुळे कोणत्याही कर्मचार्याने राजकीय दबाव वापरल्यास महाराष्ट्र नागरी सेवा (वर्तणूक) नियम, १९८१ मधील नियम २३ चा भंग केला म्हणून ती कृती शिस्तभंगाच्या कारवाईस पात्र राहिल.

४) मुदतपूर्व विनंती अर्ज करण्यास प्रतिबंध :-

- सर्वसाधारण बदल्या समुदेशनाच्या प्रक्रियेतून पार पाडल्यानंतर जर कर्मचाऱ्यांना त्यांच्या १० पसंतीक्रमांपैकी एका ठिकाणी पदस्थापना मिळाली तर संबंधित कर्मचाऱ्याच्या सोयीचे ठिकाण मिळाले असल्यामुळे असे कर्मचारी सर्वसाधारण पदस्थापनेचा कालावधी पूर्ण होईपर्यंत मुदतपूर्व बदलीसाठी विनंती अर्ज करू शकणार नाहीत.
- तसेच जे कर्मचारी पसंतीक्रम देणार नाहीत अशा कर्मचाऱ्यांना प्रशासनाच्या रिक्त पद भरण्याच्या निकडीनुसार पदस्थापना दिल्यानंतर असे कर्मचारी सर्वसाधारण पदस्थापनेचा कालावधी पूर्ण होईपर्यंत मुदतपूर्व बदलीसाठी विनंती अर्ज करू शकणार नाहीत.
- तसेच उपरोक्त नमूद कर्मचाऱ्यांचे मुदतपूर्व विनंती अर्ज प्राप्त झाल्यास नागरी सेवा मंडळाने सदर अर्ज बदली प्राधिकारी यांनी शिफारस करण्यासाठी विचारात घेऊ नये.

५) बदली बाबतची अनियमितता :-

- रिक्त पद उपलब्ध नसताना वा बदलीच्या प्रक्रियेने रिक्त पद उपलब्ध होत नसल्यास केलेली बदली ही अनियमितता होईल व या अनियमिततेस संबंधित बदली करणारा सक्षम प्राधिकारी जबाबदार राहिल.
- कोणत्याही बदल्यांच्या अनियमिततेसंबंधीची बाब स्वतःहून किंवा तक्रारीद्वारे निदर्शनास आल्यास अशा प्रकरणी संबंधित बदली प्राधिकाऱ्यांच्या वरिष्ठ प्राधिकाऱ्यांमार्फत वा संबंधित प्रशासकीय विभागामार्फत यथास्थिती प्रकरणपरत्वे चौकशी करून त्यावर ३० दिवसात निर्णय घ्यावा व तो निर्णय अंतिम राहिल.
- प्रशासकीय अथवा विनंती बदली झालेल्या कर्मचाऱ्यांना प्रतिनियुक्तीने अथवा उसनवारी मार्गाने त्यांच्या पूर्वीच्या नियुक्तीच्या ठिकाणी किंवा कर्मचाऱ्यांच्या वैयक्तिक सोयीसाठी इतरत्र पदस्थापना देऊ नये. या प्रकारचा प्रयत्न बदलीतील अवैधता/ अनियमितता समजून संबंधित कर्मचारी शिस्तभंग कार्यवाहीस पात्र होतील.

६) ज्या प्रशासकीय विभागांतर्गत कार्यकारी व अकार्यकारी पदे अस्तित्वात आहेत अशा प्रशासकीय विभागाने अनुसरावयाची कार्यपध्दती :-

प्रशासकीय विभागाने कार्यकारी पदे व अकार्यकारी पदे शासन आदेशाद्वारे प्रसिध्द करावीत. तसेच जास्त काळ अकार्यकारी पदावर कामकाज केलेल्या कर्मचाऱ्याची प्राधान्याने कार्यकारी पदावर व जास्त काळ कार्यकारी पदावर कामकाज केलेल्या कर्मचाऱ्याची प्राधान्याने अकार्यकारी पदावर बदली करण्याच्या अनुषंगाने त्या त्या विभागाने त्यांचे धोरण निश्चित करून प्रसिध्द करावे. सदर धोरण, समुपदेशनाद्वारे बदलीच्या वेळी नागरी सेवा मंडळाने विचारात घ्यावे.

*****

परिशिष्ट १ सोबतचे विवरणपत्र -१

बदली पात्र कर्मचाऱ्यांनी बदली प्राधिकारी कार्यालयास सादर करावयाची माहिती

१. कर्मचाऱ्याचे नाव :

२. पदनाम :

३. सध्याच्या पदावर कार्यरत असलेले कार्यालय व ठिकाण (अवघड क्षेत्रात की बिगर अवघड क्षेत्रात याबाबतच्या माहितीसह) :

४. सध्याच्या पदावर रुजू झाल्याचा दिनांक :

५. कर्मचाऱ्याचे वय :

६. आतापर्यंतच्या सेवेचा तपशील :

अ. क्र.	पदनाम	शासकिय सेवेत कोणत्या कोणत्या ठिकाणी सेवा केली याबाबतचा तपशील			
		कार्यालयाचे नाव व ठिकाण	कधीपासून	कधीपर्यंत	कालावधी वर्ष/महिने

७. कर्मचारी बदली पासून सूट मिळण्यास पात्र असल्यास त्याबाबतची कारणे :

८. कर्मचारी विवरणपत्र - ३ मधील कोणत्या प्राध्यान्यक्रमांकात अंतर्भूत होतो याबाबतची माहिती :

९. संबंधित प्राध्यान्यक्रमात अंतर्भूत होत असल्याबाबतचे सक्षम प्राधिकाऱ्यांने दिलेले प्रमाणपत्र / कागदपत्रांचे पुरावे :

१०. सर्वसाधारण बदली कोणत्या ठिकाणी करावी याबाबतचे कमाल १० पसंतीक्रम
(१० पसंतीक्रमापैकी किमान २ पसंतीक्रम अवघड क्षेत्रातील नमूद करण्यात यावेत) :

अ.क्र.	पसंतीक्रम
१	
२	
३	
४	
५	
६	
७	
८	
९	
१०	

*****

परिशिष्ट १ सोबतचे विवरणपत्र - २

प्राधान्यक्रमांची यादी

प्राधान्य क्रमांक	प्राधान्यक्रमाचे वर्णन
१	जे शासकीय कर्मचारी स्वतः अपंग आहेत :- अपंग व्यक्ती (समान संधी, संपूर्ण सहभाग व हक्कांचे संरक्षण) अधिनियम १९९५ व या संबंधात शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या आदेशानुसार जे कर्मचारी अपंग आहेत व यासंदर्भात ज्यांनी जिल्हा शल्य चिकित्सक तथा सक्षम प्राधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र दि. ३० एप्रिल पूर्वी बदली प्राधिकाऱ्याकडे सादर केल्यास त्यांची प्रशासकीय सोयीनुसार व पद उपलब्धतेनुसार त्यांच्या सोयीच्या ठिकाणी बदली करण्यात यावी
२	जे शासकीय कर्मचारी, केंद्र शासनाने वेळोवेळी केलेल्या सुधारणांच्या अनुषंगाने असक्षम ("disabled") या शब्दात अंतर्भूत (i) अंधत्व किंवा कमी दृष्टी (blindness or low vision), (ii) कमी ऐकू येणे (hearing impairment), (iii) हालचाल करता न येणे (locomotor disability or cerebral Palsy), (iv) कुष्ठरोगी (leprosy cured), (v) मानसिक दुर्बलता(mental retardation), (vi) मानसिक आजार (mental illness), (vii) अनेक अपंगत्व(multiple disabilities), (viii) ऑटिझम (Autism), (ix) थॅलेसिमीया (Thalassemia), आणि (x) हिमोफिलिया (Hemophilia) हे आजार असलेल्या मुलांचे किंवा मतिमंद असलेल्या मुलांचे पालक (पालक म्हणजे आई- वडील किंवा ते नसल्यास बहीण-भाऊ) असून त्या मुलांचे मुख्य काळजीवाहक आहेत (serves as the main care giver) व शासकीय कर्मचाऱ्यांच्या बदलीमुळे त्यांच्या असक्षम पाल्यांच्या पुनर्वसनामध्ये अडथळा निर्माण होत आहे, अशा शासकीय कर्मचाऱ्यांनी त्यांच्या पाल्यांच्या आजारपणाचे किंवा मतिमंदत्वाबाबतचे जिल्हा शल्य चिकित्सक तथा सक्षम प्राधिकाऱ्याचे प्रमाणपत्र दि. ३० एप्रिल पूर्वी बदली प्राधिकाऱ्याकडे सादर केल्यास त्यांची प्रशासकीय सोयीनुसार व पद उपलब्धतेनुसार त्यांच्या सोयीच्या ठिकाणी बदली करण्यात यावी.
३	जे शासकीय कर्मचारी स्वतः कर्करोगाने (कॅन्सर) आजारी / पक्षाघाताने आजारी / मूत्रपिंड रोपण शस्त्रक्रिया किंवा डायलेसिस सुरू असलेले / ब्रेन ट्युमर किंवा मेंदुवरील शस्त्रक्रिया / निश्चेतनावस्था (कोमा) / मनोविकृतीने ग्रस्त / हृदयरोगाने आजारी आहेत, अशा शासकीय कर्मचाऱ्यांना वरील आजारबाबत औषधोपचार चालू असल्याबाबतचे वैद्यकीय प्रमाणपत्र दि. ३० एप्रिल पूर्वी बदली प्राधिकाऱ्याकडे सादर केल्यास त्यांची प्रशासकीय सोयीनुसार व पद उपलब्धतेनुसार त्यांच्या सोयीच्या ठिकाणी बदली करण्यात यावी.
४	ज्या महिला कर्मचारी विधवा/परितक्त्या आहेत

५	पती-पत्नी एकत्रिकरणांतर्गत ज्या शासकीय कर्मचारी यांचे पती किंवा पत्नी, केंद्र किंवा राज्य शासकीय किंवा निमशासकीय कार्यालये, महानगरपालिका, नगरपरिषदा, जिल्हापरिषद किंवा पंचायत समिती अथवा शासकीय शैक्षणिक संस्थेमध्ये (शासकीय अनुदानित खाजगी शिक्षणसंस्था वगळून) कार्यरत आहेत, अशा शासकीय कर्मचाऱ्यांना त्यांच्या पती वा पत्नी यांचे ज्या जिल्ह्यात वा तालुक्यात वास्तव्य आहे, यथास्थिती त्या जिल्ह्यात वा तालुक्यात प्रशासकीय सोयीनुसार व पद उपलब्धतेनुसार बदली करण्यात यावी.
६	शासकीय कर्मचारी यांची यथास्थिती पत्नी वा पती वा त्यांची मुले वा त्यांच्यावर अवलंबून असलेले आई किंवा वडील किंवा महिला अधिकाऱ्यांचे सासू किंवा सासरे हे कर्करोगाने (कॅन्सर) आजारी /पक्षाघाताने आजारी / मूत्रपिंड रोपण शस्त्रक्रिया किंवा डायलेसिस सुरु असलेले / ब्रेन ट्युमर किंवा मेंदुवरील शस्त्रक्रिया / निश्चेतनावस्था (कोमा) / मनोविकृतीने ग्रस्त / हृदय शस्त्रक्रिया झाली असल्यास संबंधित शासकीय कर्मचाऱ्याची प्रशासकीय सोयीनुसार व पद उपलब्धतेनुसार त्यांच्या सोयीच्या ठिकाणी बदली करण्यात यावी.
७	उपरोक्त अनुक्रमांक १ ते ६ मध्ये अंतर्भूत न होणा-या उर्वरित बदलीपात्र अधिकारी/कर्मचारी यांची उपलब्ध रिक्त पदे व त्यांचा पसंतीक्रम विचारात घेऊन त्यांच्या ज्येष्ठतेनुसार बदलीसाठी शिफारस करण्यात यावी.

*****

परिशिष्ट-२

समुपदेशनाद्वारे गट-ड मधील कर्मचाऱ्यांच्या बदलीबाबतची मार्गदर्शक तत्वे

अ) शासकीय कार्यालयातील गट- ड मधील कर्मचाऱ्यांसाठी सामान्यपणे पदावधी निश्चित केलेला नाही. तथापि, खालील कारणास्तव गट- ड मधील कर्मचाऱ्यांच्या बदल्या होऊ शकतात.

- १) प्रशासकीय कारणास्तव, रिक्त पदे भरण्यासाठी या कर्मचाऱ्यांची बदली करणे क्रमप्राप्त असेल तर गरजेनुसार
- २) कर्मचाऱ्यांविरुद्ध गंभीर स्वरूपाची तक्रार सिध्द झाली असल्यास बदली प्राधिकारी या कर्मचाऱ्यांच्या वर्षातून केव्हाही प्रशासकीय बदल्या करू शकतील.
- ३) कर्मचाऱ्यांनी बदलीची विनंती केली असल्यास ज्या ठिकाणी बदली करण्याची विनंती केली आहे असे पद रिक्त असल्याखेरिज तसेच बदलीने सध्या कार्यरत पदांच्या कामकाजावर मोठ्या प्रमाणात विपरित परिणाम होत नसल्यास,

ब) गट ड कर्मचारी यांची उपरोक्त कारणास्तव बदली करतांना नागरी सेवा मंडळाने त्यांना निश्चित केलेल्या दिनांकास बैठकीसाठी बोलावून समोरासमोर समुपदेशनाद्वारे बदली संदर्भातील ठिकाण निश्चित करून याबाबतची शिफारस बदली प्राधिकारी यांना करावी .

*****

परिशिष्ट -३

समुपदेशनाद्वारे गट-ब च्या अधिकाऱ्यांच्या (राजपत्रित व अराजपत्रित) बदलीबाबतची मार्गदर्शक तत्वे

१) परिशिष्ट १ मध्ये नमूद केलेल्या समुपदेशनाद्वारे गट-क च्या कर्मचाऱ्यांच्या बदलीबाबतच्या मार्गदर्शक तत्वानुसारच गट-ब च्या अधिकाऱ्यांच्या बदल्या करावयाच्या आहेत.

तथापि, गट- ब च्या अधिकाऱ्यांना “महाराष्ट्र शासकीय गट -अ व गट-ब (राजपत्रित व अराजपत्रित) पदांवर सरळसेवेने व पदोन्नतीने नियुक्तीसाठी महसूली विभाग वाटप नियम, २०१५” लागू केलेले असल्यामुळे गट-ब (राजपत्रित व अराजपत्रित)च्या अधिकाऱ्यांना सरळसेवेनंतर किंवा पदोन्नतीनंतर एखाद्या महसूली विभागात पदस्थापना दिल्यानंतर सरळसेवेने नियुक्त केलेल्या अधिकाऱ्यास ९ वर्षे व पदोन्नतीने नियुक्त केलेल्या अधिकाऱ्यास ६ वर्षे इतका कालावधी वाटप केलेल्या महसूली विभागात व्यतित करणे आवश्यक आहे. सदरची बाब लक्षात घेऊन गट- ब (राजपत्रित व अराजपत्रित) अधिकाऱ्यांच्या समुपदेशनाद्वारे बदल्याबाबत खालीलप्रमाणे काही अधिकचे मार्गदर्शक तत्वे निश्चित करण्यात येत आहे.

• **समुपदेशनाद्वारे बदल्या दोन फेऱ्यांमध्ये करणे :-** गट-ब मधील अधिकाऱ्यांच्या बदल्या करतांना काही अधिकारी हे संबधित महसूल विभागातच बदली करण्यास पात्र असणार आहेत तर काही अधिकारी हे महसूली विभागाबाहेर बदली करण्यास पात्र असणार आहेत. त्यामुळे दर वर्षी एप्रिल- मे मध्ये सर्वसाधारण बदल्या करतांना सदर बदली प्रक्रिया खालील २ फेऱ्यांमध्ये पार पाडण्यात येईल.

➤ एकाच महसूली विभागांतर्गत सर्वसाधारण बदलीस पात्र अधिकाऱ्यांची समुपदेशनाद्वारे बदली प्रक्रिया दि. २० एप्रिल पर्यंत पूर्ण करावी.

➤ महसूली विभागांबाहेर सर्वसाधारण बदलीस पात्र अधिकाऱ्यांची समुपदेशनाद्वारे बदली प्रक्रिया माहे मे अखेर पर्यंत पूर्ण करावी.

• **समुपदेशनाद्वारे बदली करतांना फेरी निहाय खालील वेळापत्रकाप्रमाणे कार्यवाही करावी :-**

फेरी क्र.	फेरीतील बदलीचा प्रकार	कार्यवाहीचे टप्पे	कालावधी
१.	महसूली विभागांतर्गत बदली	यादी प्रसिध्द करणे	दि. १ ते १५ मार्च पर्यंत
		अधिकाऱ्यांचे १० पसंतीक्रम मागविणे	दि.१६ मार्च ते ३१ मार्च पर्यंत
		समुपदेशन संदर्भातील मार्गदर्शक तत्वानुसार बदलीसाठी नागरी सेवा मंडळाची बैठक आयोजित करुन बदली प्राधिकारी यांना शिफारशी पाठविणे	दि.१ एप्रिल ते १५ एप्रिल पर्यंत
		बदली प्राधिकारी यांचे मान्यतेने बदली आदेश निर्गमित करणे	दि.१६ ते २० एप्रिल पर्यंत

फेरी क्र.	फेरीतील बदलीचा प्रकार	कार्यवाहीचे टप्पे	कालावधी
२	महसूली विभागाबाहेर बदली	यादी प्रसिध्द करणे	दि.२१ ते ३० एप्रिल पर्यंत
		अधिकाऱ्यांचे १० पसंतीक्रम मागविणे	दि.१ ते १५ मे पर्यंत
		समुपदेशन संदर्भातील मार्गदर्शक तत्वानुसार बदलीसाठी नागरी सेवा मंडळाची बैठक आयोजित करुन बदली प्राधिकारी यांना शिफारशी पाठविणे	दि.१६ ते २५ मे पर्यंत
		बदली प्राधिकारी यांचे मान्यतेने बदली आदेश निर्गमित करणे	दि.२६ ते ३१ मे पर्यंत

२. उपरोक्त नमूद दोन फेऱ्यांमध्ये गट-ब मधील अधिकाऱ्यांच्या बदल्या करतांना प्रत्येक फेरीसाठी परिशिष्ट-१ येथील मार्गदर्शक तत्वानुसार कार्यवाही करावी.

*****

परिशिष्ट - ४

समुपदेशनाद्वारे बदलीबाबतच्या धोरणाची अंमलबजावणी कशी करावी यासाठी सुलभ संदर्भास्तव उदाहरणासह स्पष्टीकरण

उदा. अहमदनगर जिल्हयातील जिल्हाधिकारी कार्यालयातील गट-क मधील लिपिक-टंकलेखक संवर्गाची सेवाज्येष्ठता यादी जिल्हास्तरावर ठेवण्यात येते. सदर लिपिक-टंकलेखकांच्या अहमदनगर जिल्हयाच्या स्तरावरच समुपदेशनाद्वारे करावयाच्या बदलीबाबतची कार्यवाही :-

टप्पा क्र. १ : बदली प्राधिकारी कार्यालयाने मार्च मध्ये प्रसिध्द करावयाच्या याद्या :-

- अहमदनगर जिल्हयातील संबंधित संवर्गातील एकूण रिक्त पदांची यादी प्रसिध्द करणे.
- अहमदनगर जिल्हयातील जिल्हातंगत बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांची संख्या ४० आहे. तथापि, कार्यरत कर्मचाऱ्यांपैकी ३० टक्के कर्मचाऱ्यांची संख्या तीस इतकी असल्याने, सध्याच्या पदावरील सेवा कालावधीच्या ज्येष्ठतेनुसार पहिल्या तीस बदली पात्र कर्मचाऱ्यांची यादी प्रसिध्द करणे.
- त्यानंतर सदर ३० कर्मचाऱ्यांपैकी जे १० कर्मचारी अवघड क्षेत्रात कार्यरत आहेत, त्यांची सध्याच्या पदावरील सेवा कालावधीच्या ज्येष्ठतेनुसार स्वतंत्र यादी तयार करण्यात यावी.
- तसेच सदर ३० कर्मचाऱ्यांपैकी जे २० कर्मचारी बिगर अवघड क्षेत्रात कार्यरत आहेत, त्यांची सध्याच्या पदावरील सेवा कालावधीच्या ज्येष्ठतेनुसार स्वतंत्र यादी तयार करण्यात यावी.

टप्पा क्र. २: बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांनी एप्रिल अखेर पर्यंत बदली प्राधिकारी कार्यालयास सादर करावयाची माहिती :-

- बदली पात्र ३० कर्मचाऱ्यांनी त्यांचे किमान १० पसंतीक्रम सादर करावेत.
- बदली पात्र ३० कर्मचाऱ्यांनी सध्या अवघड कि बिगर अवघड क्षेत्रात कार्यरत आहेत याबाबतची माहिती सादर करणे.
- बदलीपात्र ३० कर्मचाऱ्यांनी एकूण शासकीय सेवा कालावधीत यापूर्वी कोणकोणत्या ठिकाणी काम केले आहे याबाबतचा तपशील सादर करावा.
- बदलीपात्र ३० कर्मचाऱ्यांनी ते कोणत्या प्राधान्यक्रमात अंतर्भूत होतात, याबाबतची माहिती पुराव्यासह सादर करावी.

टप्पा क्र. ३ : टप्पा क्रमांक १ व २ येथील माहितीचे एकत्रिकरण करून विभागाने नागरी सेवा मंडळास सादर करावयाच्या याद्या.

या ठिकाणी केवळ अवघड क्षेत्रातील बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांची उदाहरणासह सविस्तर माहिती नमूद करण्यात येत असून त्या धर्तीवर बिगर कठीण भागातील बदलीपात्र कर्मचाऱ्यांबाबत देखील कार्यवाही करण्यात यावी.

सबब, प्रथम अवघड क्षेत्रातील बदलीपात्र १० कर्मचाऱ्यांची, सध्याच्या पदावरील सेवा कालावधीच्या ज्येष्ठतेनुसारची विभागाने प्रसिध्द केलेली यादी व त्यानंतर सदर १० कर्मचाऱ्यांकडून प्राप्त प्राधान्यक्रम विचारात घेऊन तयार केलेली यादी पुढीलप्रमाणे राहिल :-

१० कर्मचाऱ्यांची ज्येष्ठतेनुसार यादी पुढीलप्रमाणे आहे :-

अ.क्र.	कर्मचाऱ्यांचे नाव	संबंधित कर्मचाऱ्याचा प्राधान्यक्रम
१	श्री. जाधव	पत्नी कर्करोगाने आजारी
२	श्री. शिंदे	प्राधान्यक्रमातील १ ते ६ मध्ये बसत नाही
३	श्री. चौधरी	ऑटोझमचा त्रास असलेली मुलगी
४	श्री. देशमुख	स्वतः अपंग
५	श्रीमती राणे	मूल मंतीमंद
६	श्री. मोरे	प्राधान्यक्रमातील १ ते ६ मध्ये बसत नाही
७	श्री. जोशी	स्वतः अपंग
८	श्रीमती यादव	प्राधान्यक्रमातील १ ते ६ मध्ये बसत नाही
९	श्री. कांबळे	पती पत्नी एकत्रीकरणे
१०	श्रीमती पवार	विधवा

सदर कर्मचाऱ्यांची प्राधान्यक्रमानुसार यादी

प्राधान्यक्रम	प्राधान्यक्रमाचे वर्णन	कर्मचाऱ्यांचे नांव
१	कर्मचारी स्वतः अपंग	श्री. देशमुख श्री. जोशी
२	केंद्र शासनाने वेळोवेळी असक्षम ("disabled") ठरविलेले घटक मुलांचे पालक	श्री. चौधरी श्रीमती राणे
३	कर्मचारी स्वतः शासनाने नमूद कलेल्या आजाराने बाधित असल्यास	निरंक
४	महिला कर्मचारी विधवा/परितक्त्या	श्रीमती पवार
५	पती-पत्नी एकत्रिकरणांतर्गत	श्री. कांबळे
६	कर्मचाऱ्यांच्या कुटूंबातील सदस्य शासनाने नमूद कलेल्या आजाराने बाधित असल्यास	श्री. जाधव
७	प्राधान्यक्रमातील १ ते ६ मध्ये बसत नाही	श्री. शिंदे श्री. मोरे श्रीमती यादव

टप्पा क्र. ४: समुपदेशनाद्वारे बदलीपूर्वी नागरी सेवा मंडळाने विचारात घ्यावयाचे मुद्दे :-

परिशिष्ट १ मधील टप्पा क्र.४ मध्ये नमूद मुद्दे नागरी सेवा मंडळाने विचारात घ्यावेत.

टप्पा क्र. ५ : समुपदेशनाद्वारे बदलीसंदर्भात नागरी सेवा मंडळाने अनुसरावयाची कार्यपध्दती

टप्पा क्रमांक ३ मधील यादी व टप्पा क्रमांक ४ मधील नमूद मुद्ये विचारात घेऊन नागरी सेवा मंडळाने खालीलप्रमाणे शिफारशी कराव्यात.

प्राधान्य क्रमानुसार कार्यवाहीचे टप्पे	प्राधान्यक्रमातील कर्मचाऱ्यांची ज्येष्ठतेनुसार यादी	संबंधित कर्मचाऱ्यांचा पसंतीक्रम			पसंतीक्रमानुसार पद रिक्तते बाबतची + यापूर्वी काम केलेल्या ठिकाणांची विभागाने दिलेली माहिती	नागरी सेवा मंडळाची शिफारस
		१	२	ते १० पर्यंत रकाना		
अवघड क्षेत्रातील बदलीपात्र कर्मचारी						
प्राधान्यक्रम १ : कर्मचारी स्वतः अपंग	श्री. देशमुख	श्रीगोंदा	श्रीरामपूर	संगमनेर	पसंतीक्रम १ नुसार पद रिक्त आहे. तसेच श्री. देशमुख यांनी यापूर्वी कर्जत व राहुरी येथे काम केले आहे.	विभागाची माहिती पाहता, पसंतीक्रम १ येथील श्रीगोंदा या रिक्त पदी पदस्थापनेसाठी शिफारस
	श्री. जोशी	नगर	राहुरी	कर्जत	वरील पध्दतीनुसार संबंधितांची माहिती भरावी.	वरील पध्दतीनुसार संबंधितांची शिफारस करावी.
प्राधान्यक्रम २ : केंद्र शासनाने वेळोवेळी असक्षम ठरविलेले घटक मुलांचे पालक	श्री. चौधरी	श्रीगोंदा	शेवगांव	अकोला	वरीलप्रमाणे	वरीलप्रमाणे
	श्रीमती राणे	पाथर्डी	नेवासा	जामखेड	वरीलप्रमाणे	वरीलप्रमाणे
प्राधान्यक्रम ३: कर्मचारी स्वतः शासनाने नमूद केलेल्या आजाराने बाधित असल्यास	या घटकांतर्गत कर्मचारी अंतर्भूत नाहीत					
प्राधान्यक्रम ४: महिला कर्मचारी विधवा/परितक्त्या	श्रीमती पवार	श्रीगोंदा	नगर	जामखेड	पसंतीक्रम १० नुसार पद रिक्त आहे. तसेच श्रीम. पवार यांनी यापूर्वी संगमनेर व नगर येथे काम केले आहे.	विभागाची माहिती पाहता, पसंतीक्रम १० येथील जामखेड या रिक्त पदी पदस्थापनेसाठी शिफारस
प्राधान्यक्रम ५: पती-पत्नी एकत्रिकरणांतर्गत	श्री. कांबळे	नगर	संगमनेर	रहाता	वरील पध्दतीनुसार संबंधितांची माहिती भरावी.	वरील पध्दतीनुसार संबंधितांची शिफारस करावी.
प्राधान्यक्रम ६: कर्मचाऱ्यांच्या कुटूंबातील सदस्य शासनाने नमूद	श्री. जाधव	संगमनेर	शेवगांव	रहाता	वरीलप्रमाणे	वरीलप्रमाणे

केलेल्या आजाराने बाधित असल्यास						
प्राधान्यक्रम ७; उपरोक्त प्राधान्य क्र.१ ते ६ मध्ये न येणारे कर्मचारी	श्री. शिंदे	कर्जत	श्रीरामपूर	पाथर्डी	पसंतीक्रम १० नुसार पाथर्डी येथील पद रिक्त आहे.तसेच श्री. शिंदे यांनी यापूर्वी पाथर्डी व शेवगाव येथे काम केले आहे.	पसंतीक्रमानुसार केवळ पाथर्डी या एकाच ठिकाणचे पद रिक्त आहे व या पदावर श्री. शिंदे व श्री. मोरे या दोघांनीही पसंतीक्रमानुसार मागणी केली आहे. तथापि, श्री. शिंदे यांनी यापूर्वी पाथर्डी येथे काम केले आहे. ही बाब विचारात घेता, श्री. मोरे यांची पाथर्डी येथे पदस्थापना करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे. तसेच श्री. शिंदे यांची प्रशासकीय सोयीनुसार नेवासा येथे पदस्थापना करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे
	श्री. मोरे	कर्जत	जामखेड	पाथर्डी	पसंतीक्रम १० नुसार पाथर्डी येथील पद रिक्त आहे.तसेच श्री. मोरे यांनी यापूर्वी नगर व नेवासा येथे काम केले आहे.	
	श्रीमती यादव	नेवासा	शेवगांव	नगर	पसंतीनुसार पद रिक्त नाही. तसेच यापूर्वी श्रीम. यादव यांनी कोपरगाव, राहुरी व अकोला येथे काम केले आहे.	प्रशासनाच्या निकडीनुसार पारनेर येथे शिफारस

याच धर्तीवर बिगर अवघड क्षेत्रातील बदलीपात्र २० कर्मचाऱ्यांची समुपदेशनाव्दारे बदली करण्याची कार्यवाही करावी.

*****